

ÜNİVERSİTELERARASI KURUL BAŞKANLIĞINA

ANKARA

İnsanlığa karşı suç olarak görülen işkence; uluslararası toplum için ciddi bir endişe konusudur. İşkencenin amacı, sadece bireylerin fiziksel ve duygusal yapılarına zarar vermek değildir; kimi durumlarda bütün bir toplumun iradesini ve onurunu da yok etmeyi amaçlar. İnsan olarak varoluşumuzun anlamına ters düştüğü ve daha aydınlık bir gelecek için umutlarımıza gölge düşürdüğü için işkence, insanlık ailesinin bütün üyelerini ilgilendirir.

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi, Uluslararası Sivil ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezalara Karşı Sözleşme işkenceyi açık bir biçimde yasaklamıştır. Bölgesel sözleşmelerde de aynı şekilde “işkence görmeme hakkı” tanınmıştır. Amerikalılar Arası İnsan Hakları Sözleşmesi, Afrika İnsan ve Halkların Hakkı Sözleşmesi ile Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmelerinin tümünde, işkencenin yasak olduğu vurgulanmaktadır

İşkence yasağının mutlaklığı, uluslararası ve bölgesel insan hakları sözleşmelerinin denetim organları tarafından da sıklıkla dile getirilmekte, terörle mücadele de dâhil olmak üzere işkence yasağının hiçbir durumda istisna kabul etmeyeceği belirtilmektedir. Evrensel hukuk, güç tekeli devletlere teslim ederken, insan hakları ihlalleri karşısında “etkili soruşturma, adil yargılama ve cezalandırma, tazmin ve onarım” mekanizmaları ile insan haklarının korunmasında da asli sorumlu olduğunu ve bu sorumluluğu yerine getirmekle yükümlü olduğunu altını çizmektedir

Uluslararası insan hakları hukuku ve insancıl hukukun işkenceyi her koşulda yasaklamış olmasına karşın, dünya ülkelerinin yarısından fazlasında, kötü muamele ve işkence yapılmaktadır. Koşulsuz şartsız yasaklanmış olmasına karşın, işkencenin bütün dünyada bu kadar yaygın olarak uygulanması nedeniyle devletlerin etkin önlemleri tanımlayıp, uygulamaya koymaları gerektiği uluslararası sözleşme ve belgelerle karar altına alınmıştır. İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü) Devletlerin bireyleri işkenceden korumanın en temel unsurlarından birine yani etkili belgelendirme konusuna eğilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir.

AİHM, Batı/Türkiye, O. Karademir/Türkiye (Hekimleri Yüksek Etik ve Bağımsız İkelere Göre Hareket Etme Yükümlülüğünün İhlali, Muayenenin güvenlik görevlilerinin bulunduğu ortamda yapılması) Türkmen ve diğerleri/Türkiye (adli tıp raporlarının yetersizliği nedeniyle ihlal), M.E.Yüksel/Türkiye(Tıbbi rapordan bulgu ve neden arasında ilişki kurulmaması), Karaduman/Türkiye,(Farklı raporlar arasındaki çelişkinin değerlendirilmemesi),

Karaduman/Türkiye, Ergün/Türkiye, (Belgelemenin İstanbul Protokolüne uygun yapılmaması) nedeniyle sözleşmecinin 3. Maddesi kapsamında Türkiye ile ilgili ihlal kararları vermiştir. AİHM verdiği kararlarda " İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü)"na uygun belgelendirme yapılmadığını altını çizmiş ve Türkiye'yi bu gerekçeyle mahkum etmiştir.. İstanbul Protokolü'nün, işkence ve ağır insan hakları ihlalleri ile mücadelede taşıdığı yapısal değer Türkiye'ye ile ilgili ihlal kararında şöyle açıklanmıştır: "... Sözleşmenin 13. Maddesi... İşkence vakalarını etkili ve kapsamlı biçimde soruşturma yükümlülüğü getirir, bu nedenlerle Türkiye 3. Maddenin yanı sıra 13. Maddeyi de ihlal etmiştir."

İşkencede kamu görevlilerinin yer aldığı şüphesi olduğunda nesnel ve tarafsız bir soruşturmanın gerçekleştirilebileceği ve "etkili soruşturma" yapılacağı görüş ve kanaati ancak hukukçuların ve hakimlerin akademik eğitimlerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesiyle mümkündür. Bütün bu hususlar ve AİHM kararları dikkate alındığında İstanbul protokolünün adli tıp eğitiminin öncelikli temel konularından biri haline getirilmesinin gerekliliği tartışmaya mahal vermeyecek şekilde açıktır.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 11/b. Maddesinde

"1)Yükseköğretim planlaması çerçevesinde, üniversitelerin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerini koordine etmek, uygulamaları değerlendirmek, Yükseköğretim Kuruluna ve üniversitelere önerilerde bulunmak

(3) Üniversitelerin tümünü ilgilendiren eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetleri ile ilgili yönetmelikleri hazırlamak veya görüş bildirmek,

(4) Aynı veya benzer nitelikteki fakültelerin ya da üniversitelere veya fakültereye bağlı diğer yükseköğretim kurumlarının eğitim - öğretimine ilişkin ilkeler ve süreler arasında uyum sağlamak" şeklinde kurulunuza görevler verilmiştir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu 76. Maddesinde Barolar "...hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır" şeklinde tanımlanmıştır. Diyarbakır Barosu Yönetim Kurulu.. tarih ve sayılı kararıyla Avukatlık Kanununun 76 maddesi uyarınca 2547 sayılı kanununun 11 maddesi çerçevesinde görev yapan kurulunuza başvuru yapılması kararı almıştır. Yönetim Kurulumuz, İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü)'na uygun belgelendirmenin yapılması için hukuk ve tıp fakültelerinde adli tıp derslerinde İstanbul Protokolü'nün temel konular arasında alınmasının zorunluluk arz ettiği görüş ve kanaatindedir.

Kurulunuzun 2547 sayılı kanunun 11/b maddesi 1, 3 ve 4 . fıkraları uyarınca "İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı, Aşağılayıcı Muamele veya

Cezaların Etkili Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesi için El Kılavuzu (İstanbul Protokolü)''nun adli tıp derslerinin temel konuları arasına alınması, tıp ve hukuk eğitiminde bu yolla kalitenin artırılması için gerekli çalışmalar yapılmasını, adli tıp eğitiminde İstanbul protokolü konusunda alınan kararlarla ilgili Diyarbakır Barosu Yönetim Kurulu'nun bilgilendirilmesi rica olunur.

DİYARBAKIR BARO BAŐKANI

Av. Nahit EREN